

Погорецький М. А.,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Подобний О. О.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики
Національного університету
«Одеська юридична академія»

СУЧАСНЕ НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ ПИТАННЮ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ (ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИЙ АСПЕКТ)¹

Сучасній злочинності властиві транснаціональний характер, професіоналізм, організованість, матеріальна і технічна оснащеність, зухвалість та надзвичайно тяжкі наслідки для суспільства, держави та окремої людини, життя і здоров'я якої, честь і гідність, недоторканість і безпека відповідно до Конституції України становлять найвищу соціальну цінність (ст. 3).

Глибокі коріння в усі сфери суспільства пустила корупція, непоодинокими є факти зрощування кримінальних структур з органами влади, проникнення організованої злочинності до сфери державної служби, управління виробництвом, фінансово-банківської діяльності, обслуговування населення. Спостерігаються спроби поставити під контроль злочинних організацій окремі підрозділи правоохоронних органів та інших влад-

них структур, засобів масової інформації. В Україні зміцнює свої позиції міжнародна злочинність, особливо у сфері відмивання злочинних доходів, збуту наркотичних засобів, торгівлі людьми, незаконного обігу зброї та сировинних ресурсів, правопорушень з використанням високих інформаційних технологій. Негативному моральному впливу і наркотизації піддається велика частина молоді.

Сьогодні вже очевидно, що існуючий стан протидії злочинності вітчизняними правоохоронними органами не відповідає виклику часу, що закономірно актуалізувало питання розроблення сучасної концепції політики протидії кримінальним правопорушенням в Україні. Вирішенню саме цієї важливої науково-прикладної проблеми, безумовно, сприятиме монографія професора Миколи Петровича Водька «Формування політики протидії кримінальним правопорушенням в Україні (оперативно-розшуковий аспект)». У цьому контексті вказану робо-

¹ Водько М. П. «Формування політики протидії кримінальним правопорушенням в Україні (оперативно-розшуковий аспект)»: монографія / М. П. Водько. – Одеса: Фенікс, 2015. – 572 с.

ту необхідно визнати надзвичайно актуальною та своєчасною.

Виходячи із результатів глибокого і змістовного аналізу низки наукових джерел з філософії, загальної теорії права, історії держави та права, кримінального, кримінально-процесуального права, криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності, а також матеріалів практики, М. П. Водьком у монографії досліджується зміст і мета політики протидії кримінальним правопорушенням в Україні та її складової – оперативно-розшукової політики, перспективи формування останньої в умовах введення в дію нового Кримінального процесуального кодексу України з урахуванням впровадження в правоохоронну діяльність європейських правових стандартів та норм. Вносяться конкретні пропозиції з удосконалення оперативно-розшукового та кримінально-процесуального законодавства України.

Вдалою і науково обґрунтованою є обрана вченим архітектура монографії, що дозволило йому всебічно розкрити предмет дослідження, а читачу простежити його авторський задум.

Рецензована робота характеризується творчою новизною запропонованих автором наукових положень, висновків та рекомендацій.

Так, у першому розділі «Злочинність в незалежній Україні» висвітлено питання стану, динаміки і структури злочинності, основних економіко-правових і соціальних факторів кримінальних правопорушень, а також прогнозу розвитку кримінальної ситуації на найближчі роки.

Дуже слушними вбачаються висновки автора про те, що на тлі політичної та економічної кризи країни настала і криза політики протидії кримінальним правопорушенням. Ця політика втрачає стійкий стратегічний сенс і здатність виконувати свою роль в рамках правової політики держави.

Характеризуючи стан боротьби з кримінальними правопорушеннями

за три роки дії КПК 2012 року, автор констатує негативні тенденції основних показників злочинності та у практиці діяльності слідчих і оперативних підрозділів. Формулюється висновок про доцільність поновлення інституту дізнання в кримінальному процесі України.

Вихідні положення політики протидії злочинності Європейського Союзу, перспективи впровадження європейських правових стандартів організації поліції, імплементація європейських правових стандартів і норм КПК України стали предметом розгляду у другому розділі «Об'єктивна необхідність приведення протидії кримінальним правопорушенням у відповідність з вимогами європейських правових стандартів і норм».

У третьому розділі «Основи державної політики протидії кримінальним правопорушенням» визначено поняття, цілі та принципи такої політики, оперативно-розшукову політику представлено як складову кримінальної політики, а також визначено місце оперативно-розшукової діяльності в реалізації політики протидії кримінальним правопорушенням.

Необхідно визнати, що автором монографії вперше в теорії ОРД України розроблено теоретичні положення сучасної оперативно-розшукової політики та бачення її місця в політиці протидії кримінальним правопорушенням. Зокрема визначено принципи, мету, зміст та напрями реалізації оперативно-розшукової політики. Останньою запропоновано розуміти як сукупність правових положень і принципів Європейського союзу, вітчизняної науки та законодавчих ідей, що формують стратегічні напрями використання засобів та методів оперативно-розшукової діяльності у протидії кримінальним правопорушенням.

Комплексу актуальних питань, що становлять зміст сучасної оперативно-розшукової діяльності, – об'єктивних передумов активізації протидії кримінальним правопорушенням, їх запобігання, виявленню осіб, які вчинили кри-

мінальні правопорушення, розшуку осіб, які переховуються від слідства, суду і покарання, а також безвісно зниклих, захисту учасників кримінального провадження, – присвячено розділ четвертий «Основні напрями реалізації оперативно-розшукової політики».

Проблеми інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності в рамках історичного нарису впровадження інформаційно-пошукових систем в органах внутрішніх справ, сучасного стану інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ України, а також шляхів його оптимізації докладно представлені у главі п'ятій.

У розділі шостому «Політика гармонізації правових норм, що регламентують кримінально-процесуальну та оперативно-розшукову діяльність», запропоновано конкретні шляхи вирішення надзвичайно актуальної на сьогоднішньому етапі проблеми вдосконалення кримінально-процесуальних норм про участь суб'єктів оперативно-розшукової діяльності у досудовому розслідуванні, усунення неузгодженостей в оперативно-розшуковому законодавстві, оптимізації структури і функцій оперативних підрозділів, а також міжнародного співробітництва у сфері оперативно-розшукової діяльності.

В інтересах гармонізації кримінально-процесуальної та оперативно-розшукової функцій вноситься пропозиція щодо вдосконалення переліку негласних слідчих (розшукових) дій, упорядкування використання в КПК терміну «уповноважені оперативні підрозділи», нової редакції ст. 246 КПК України, додатковому закріпленні окремих положень у ст. 41 КПК України. Проведено докладний аналіз та визначено недоліки чинного оперативно-розшукового закону. Цей правовий акт запропоновано у подальшому іменувати кримінально-розшуковим законом. Запропонована модель структури Закону України «Про кримінально-розшукову діяльність», а також

авторське бачення структури кримінальної поліції України.

Дуже слушно зазначає професор М. П. Водько, що система кримінального провадження, передбачена чинним КПК, розрахована на усталене, спокійне, демократичне суспільство мирного часу. Тому її запровадження в країні з кризовими явищами в політиці та економіці, в умовах розбалансованості суспільно-політичного та економічного життя держави, об'єктивно не може бути успішним. Вірними є запропоновані автором вимоги, яким повинна відповідати сучасна політика протидії кримінальним правопорушенням.

Загалом, реалізація оперативно-розшукової політики України передбачається автором у два етапи. На першому вирішуватимуться завдання вдосконалення законодавчого, структурно-функціонального, матеріально-технічного та кадрового забезпечення, а на другому – послідовне послаблення кримінальної напруги, зниження рівня корупції та насильницької злочинності, припинення організованих форм злочинності у сфері господарської діяльності.

Високий теоретичний рівень розроблених пропозицій забезпечується, в тому числі, визначенням шляхів розвитку деяких аспектів оперативно-розшукової науки, що стало предметом розгляду в сьомому розділі монографії.

У дослідженні вперше вводиться низка науково обґрунтованих термінів та формується понятійний апарат з теми дослідження, що відрізняється новизною і логічністю, а також пропонується ряд науково обґрунтованих класифікацій, які мають теоретичне та практичне значення.

У цілому ж необхідно підкреслити, що робота є фундаментальною науковою працею, яка має як наукове, так і практичне значення. Основні її положення використовуються в науково-дослідній роботі і навчальному процесі кафедри правосуддя юридичного факультету Київського національного універси-

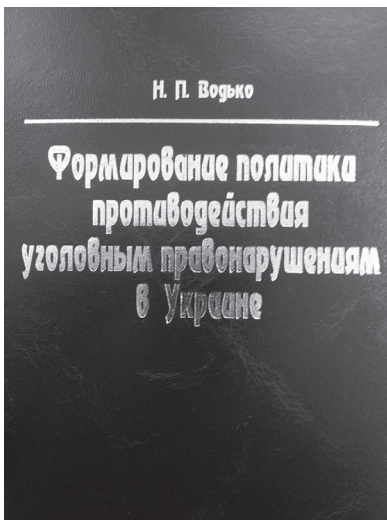
тету імені Тараса Шевченка та кафедр криміналістики, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія» та Одеського державного університету внутрішніх справ, в практичній діяльності оперативних і слідчих підрозділів. Багато слушних авторських пропозицій об'єктивно потребують впровадження з метою вдосконалення Кримінального процесуального кодексу, Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» та ін.

Монографія Миколи Петровича Водька «Формування політики протидії кримінальним правопорушенням в Україні (оперативно-розшуковий аспект)» є вагомим внеском автора в теорію оперативно-розшукової діяльності, кримінального процесу та інших наук кримінального циклу.

У монографії досліджуються зміст і цілі політики протидії кримінальним правопорушенням в Україні та її складовій – оперативно-розшуковій політиці, перспективи формування останньої в умовах введення в дію нового Кримінального процесуального кодексу України із урахуванням впровадження в правоохоронну діяльність Європейських правових стандартів і норм. Автором вносяться пропозиції з удосконалення оперативно-розшукового та кримінально-процесуального законодавства України.

Монографія буде корисною для науково-педагогічного складу, аспірантів, ад'юнктів, курсантів та студентів юридичних вищих навчальних закладів, працівників державних органів, що здійснюють оперативно-розшукову та кримінально-процесуальну діяльність.

Пропонується монографія:

Водько М. П. Формування політики протидії кримінальним правопорушенням в Україні (оперативно-розшуковий аспект): монографія / М. П. Водько. – Одеса: Фенікс, 2015. – 572 с.